

ПРОТИДІЯ ЗЛОВЖИВАННЮ У ПОДАТКОВИХ ВІДНОСИНАХ ЯК ЗАХИСНИЙ МЕХАНІЗМ СПРАВЕДЛИВОГО ОПОДАТКУВАННЯ

П. К. БЕЧКО, кандидат економічних наук

Н. В. БОНДАРЕНКО, кандидат економічних наук

Н. В. ЛИСА, кандидат економічних наук

Б. С. ГУЗАР, кандидат економічних наук

Т. В. ШУМИЛО, аспірант

Уманський національний університет садівництва

У статті досліджується питання щодо протидії зловживанню у податкових відносинах як захисного механізму справедливого оподаткування. Розглядається сутність протидії зловживанню у податкових відносинах на підставі теорій справедливості, а також досліджується питання щодо перспектив подальшого унеможливлення мінімізації податкових зобов'язань на основі дотримання принципу справедливості в оподаткуванні, що позитивно впливає на ефективність оподаткування в цілому.

Ключові слова: *справедливість в оподаткуванні, податкові відносини, принципи оподаткування; зв'язок справедливості із правом; засади податкового права.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку вітчизняної податкової системи пріоритетним є забезпечення справедливості в оподаткуванні. З огляду на це, виникла потреба у створенні захисного механізму, спрямованого на протидію зловживанню платниками податків прав, дотримання ними законів з оподаткування, унеможливлення застосування схем мінімізації податків. Справедливість у оподаткуванні порушується, якщо відповідно до нормативно – правових актів з оподаткування платники податків за рівних умов сплачують менші суми податків за тих платників, які дотримуються закону. Вдосконалення вітчизняної податкової системи за ринкових умов господарювання повинно бути спрямоване на формування механізму, здатного протидіяти зловживанню у податкових відносинах, виступаючи захисним механізмом справедливого оподаткування. Водночас потреба в подальших ефективних заходах для усунення наявних недоліків у податковій системі залишається актуальною. Особливої гостроти вона набуває в контексті явного браку стратегії розвитку вітчизняної податкової системи на середньострокову перспективу, що суттєво ускладнює дієвість підприємницької діяльності, створює стан правової невизначеності, ризику для ведення бізнесу, перешкоджає належному виконанню податкових обов'язків.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні засади протидії зловживанню у податкових відносинах як захисного механізму справедливого

оподаткування досліджені в чисельних працях багатьох видатних закордонних учених, таких як: Рольз Джон [1], А. Сміт [2], , Д. Рікардо, А. Вагнер, Д. Міль, А. Лаффер.

Проблеми протидії зловживанню у податкових відносинах як захисного механізму справедливого оподаткування висвітлювались вітчизняними науковцями в своїх працях. В той же час, проведені дослідження щодо протидії зловживанню у податкових відносинах як захисного механізму справедливого оподаткування є актуальними за сучасних умов, зумовлені динамічними явищами, які відбуваються останнім часом в національній економіці. Країни з розвинутими ринковими відносинами накопичили чисельний досвід щодо протидії зловживанню у податкових відносинах як захисного механізму справедливого оподаткування. Адаптація іноземного досвіду до вітчизняних реалій сприятиме налагодженню ефективної податкової системи, на умовах поєднання найкращих методів та способів, що застосовуються у податкових системах зарубіжних країн.

Методика досліджень. Для наукового вирішення поставленої у статті мети використано загальнонаукові методи наукового пізнання та дослідження економічних явищ. Теоретико-методологічним базисом дослідження є, праці зарубіжних та вітчизняних дослідників, що займаються дослідженням справедливості оподаткування та протидії зловживанню у податкових відносинах як захисного механізму справедливого оподаткування. Для вирішення поставлених у процесі дослідження завдань використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання. Застосування системного підходу, методів індукції та дедукції, аналізу й синтезу дало можливість комплексно і всебічно дослідити протидію зловживанню у податкових відносинах як захисного механізму справедливого оподаткування.

Мета дослідження визначається у висвітленні актуальних проблем та напрямів протидії зловживанню у податкових відносинах як захисного механізму справедливого оподаткування.

Результати дослідження. Податкові реформи, які проводяться впродовж останніх років щодо протидії зловживанню у податкових відносинах спрямовані на розбудову справедливої, прозорої й передбачуваної податкової системи, основаної на механізмі захисту справедливого оподаткування, покращення ситуації щодо податкового навантаження на платників податків.

Ідея справедливості, в першу чергу, є філософською категорією, оскільки пронизує всі сфери людського буття. Концепція справедливості існувала, впродовж всієї історії людства, а підходи щодо визначення сутності справедливості, змінювалися разом з суспільством і суспільними цінностями. Проблема справедливості не оминула і оподаткування. З огляду на це, проблема справедливих податків та протидії зловживанню у податкових відносинах, як захисного механізму справедливого оподаткування є наріжним каменем сучасної вітчизняної податкової системи. Методологічний підхід щодо справедливості в оподаткуванні, сформульований Д. Ролзом, оснований на обґрунтуванні сутності прогресивного оподаткування. Дослідник дійшов до

висновку, що нерівність доходів компенсується більшими податками, що справляються із більш забезпечених індивідів. В той же час, зважаючи на «індивідуальну безоплатність» податку ці кошти в подальшому розподіляються не відповідно до вкладу індивіда, а, на розсуд держави, тобто спрямовуються, зокрема і на задоволення потреб найменш забезпечених верств населення [1, с. 28].

А. Сміт являється основоположником принципів оподаткування. При «Дослідженні про природу та причини багатства народів» відмічав, що «...піддані держави повинні відповідно до своїх можливостей приймати участь в утриманні уряду, відповідно до доходу, яким вони користуються під захистом держави». Таким чином, за А. Смітом, податковий тягар індивіда має бути пропорційним його доходу. Хоча з цього прямо не випливає теза про справедливість оподаткування, доцільно припустити, що індивіди, які отримують більше доходів, мають більше можливостей для сплати податків з метою підтримки держави, «під заступництвом і захистом» якого вони ці доходи отримують. При цьому виникає очевидна циклічність: держава дає можливість індивіду отримати доходи – індивід сплачує податки: чим більший дохід, тим більший податок за яких ресурси держави для надання захисту та заступництва примножуються [2, с. 84].

Належне регулювання податкових відносин є пріоритетним для держави, оскільки забезпечує, з одного боку, наявність в державі необхідних фінансових ресурсів для реалізації завдань і функцій, а з іншого – сприяє економічному зростанню національної економіки. Першочерговим завданням податкової політики держави є формування механізму, здатного протидіяти зловживанню у податкових відносинах. Відповідно до чинного Податкового кодексу України категорія «справедливість в оподаткуванні» не знайшла свого відображення та трактування [3, с. 84]. В той же час, платникам податків надана можливість обирати для себе оптимальну модель оподаткування шляхом використання правомірних засобів та інструментів. Прагнення платників податків обрати для себе найбільш зручну форму сплати податків, зменшити на законних правах рівень податкових витрат є цілком природним і зрозумілим [4, с. 158].

За останній час механізми податкового зловживання при сплаті податків набули активного розвитку й суттєво удосконалилися. З огляду на це, держава повинна визначити чіткі, доступні та правильні механізми, які не уможливають зловживання оподаткуванням, за яких порушується справедливість та принципи оподаткування. У період розвитку глобальних економічних відносин вирішення проблеми щодо протидії зловживанню у податкових відносинах, як захисного механізму справедливого оподаткування контрастує з ідеєю загальності та рівності в оподаткуванні, а підходи щодо визначення справедливості численні та різноманітні, найчастіше суперечливі та взаємовиключні.

Контрольно–перевірочна робота є дієвим механізмом упередженню зловживання у податкових відносинах слугує захисним елементом

справедливого оподаткування. Результати контрольно – перевіркової роботи ДПС України платників податків, за роками наведені в (табл. 1).

Табл. 1. Результати контрольно – перевіркової роботи ДПС України платників податків, за роками [5]

Показник	2015	2017	2018	2019	2020	2020 р. у % до 2015 р.
Проведено перевірок, всього, тис.	76,1	64,6	48,3	38,3	42,4	55,7
в тому числі:						
-планових	4,5	4,8	5,3	4,7	1,9	42,2
-позапланових	21,2	16,6	15,7	11,9	23,9	112,7
-фактичних	50,4	43,2	27,3	21,7	16,6	32,9
Донарахування за проведеними перевірками, всього, млрд. грн	36,5	26,6	34,4	45,6	30,9	84,7
в тому числі:						
-планових	18,1	10,2	18,9	22,8	15,4	85,1
-позапланових	18,0	16,2	15,1	14,9	10,1	56,1
-фактичних	0,4	0,2	0,4	7,9	5,4	13,5

Наведені в таблиці дані свідчать, що дієвим механізмом щодо упередження зловживання платниками податків у податкових відносинах, порушення принципів справедливості оподаткування є всі види контрольних перевірок. За аналізований період найбільша частка перевірок припадала на позапланові кількість яких в 2020 р. в порівнянні з 2015 р. зросла на 12,7 %. В той же час, планові перевірки за цей період скоротилися з 4,5 тис. в 2015 р. до 1,9 тис. в 2020 р. Донарахування в результаті планових перевірок склали в 2020 р. 15,4 млрд. грн або 85,1 % в порівнянні з 2015 р.

Проблема протидії зловживанню у податкових відносинах як захисного механізму справедливого оподаткування може бути повністю вирішена лише у глобальному масштабі. В цьому напрямі до вітчизняного податкового законодавства були впроваджені абсолютно нові, не відомі раніше, поняття та інститути, пов'язані з протидією зловживанню у податкових відносинах як захисного механізму справедливого оподаткування. З огляду на це, важливе значення у вирішенні зазначеної проблеми має вдосконалення податкового адміністрування, метою якого є не лише забезпечення стабільного зростання податкових надходжень, а й захист інтересів сумлінних платників податків, тобто забезпечення рівності прав та законних інтересів у податковій сфері.

Крім того, кардинально переглянута система планування виїзних податкових перевірок та розроблено концепцію системи планування виїзних податкових перевірок, яка визначає критерії податкових ризиків, за якими проводяться перевірки і відбираються платники податків щодо яких планується проведення виїзних податкових перевірок. В результаті застосування ризик-

орієнтованого підходу найбільша ймовірність проведення виїзної податкової перевірки виникає щодо платників податків, які потрапляють одночасно до декілька зон ризику, основними з яких є наявність збитків, низький рівень рентабельності, рівень заробітної плати нижче за середньогалузевий тощо.

Вище зазначені заходи, спрямовані не лише на підвищення ефективності контрольної роботи, а й на захист прав сумлінних платників податків. В той же час, наведені механізми не захищають від ситуацій, у яких пільгові умови оподаткування у вигляді спеціальних податкових режимів використовуються у схемах дроблення бізнесу з метою отримання необґрунтованої податкової вигоди. З точки зору реалізації концепції справедливості у оподаткуванні до таких платників податків доцільно відносити лише тих, здатність до сплати податків у яких не достатня, для того, щоб сплачувати податки відповідно до загального режиму оподаткування. Так, з метою підтримки та стимулювання діяльності суб'єктів малого бізнесу шляхом зниження для них податкового навантаження Податковим кодексом України запроваджено спеціальні податкові режими. Цей захід, як і сама ідея полегшення податкового навантаження для цієї групи платників податків, повністю відповідає концепції справедливості у оподаткуванні у її вертикальному аспекті.

Застосування спрощеної системи оподаткування, як свідчить практичний досвід, дає змогу не лише досягти легального зниження податкового навантаження, а й використовувати спеціальний податковий режим для нелегальної мінімізації податкового навантаження на бізнес. Таке використання преференційних податкових режимів неприпустимо не лише тому, що завдається шкода бюджету держави, але і підривається сама ідея державної підтримки суб'єктів малого бізнесу, внаслідок чого реальний малий бізнес виявляється неконкурентоспроможним по відношенню до великого бізнесу, за умови якщо останній використовує спеціальний податковий режим, як незаконний засіб зниження податкового навантаження.

З огляду на це, надавши преференційні умови платникам податків, що оподатковуються за спрощеною системою, законодавчо забезпечено належний захист від зловживання у їх використанні, оскільки така система призвана стимулювати розвиток малого бізнесу. В той же час, непоодинокі випадки коли спрощена система використовується для мінімізації оподаткування великого та середнього бізнесу шляхом створення холдингової структури, що включає велику кількість юридичних осіб з метою виконання умов застосування спеціального режиму. В результаті виникає феномен «користувача спеціального податкового режиму», за умови коли юридична особа, яка формально відповідає вимогам щодо права на застосування пільгового податкового режиму фактично не є самостійним суб'єктом господарської діяльності, показники якого не відповідають встановленим у податковому законодавстві критеріям платника спрощеної системи оподаткування. Шляхом нескладних арифметичних розрахунків просто підрахувати отриману економію на податках та страхових внесках, що виникла внаслідок оптимізації оподаткування за допомогою спрощеної системи оподаткування. Різниця у

відсоткових ставках єдиного податку, що сплачується при спрощеній системі оподаткування порівняно з податковими ставками на загальній системі оподаткування є суттєвою.

Водночас, виявлення зловживання у податкових відносинах та необґрунтованої податкової вигоди є трудомістким процесом, який потребує доказу зловживання платником податків своїм правом. Нерідко така мінімізація та ухилення від сплати податків пов'язана зі складними схемами податкової мінімізації, як наслідок це потребує більшого адміністративного ресурсу.

Необхідним інструментом для підвищення ефективності боротьби зі зловживаннями з боку платників податків є розвиток методології податкового контролю, здатного виявляти зони податкових ризиків, що вказують на застосування платниками податків схем ухилення від їх сплати. Так, щодо виявлення незаконного застосування спеціальних податкових режимів критеріями таких ризиків можуть бути:

- неоднократне досягнення платником податків показників, наближених до граничних величин, що дають змогу відповідно до чинного податкового законодавства застосовувати спеціальний податковий режим;
- участь як засновників (учасників, акціонерів) організації – платника податків осіб, афілійованих з іншими юридичними особами;
- виплата заробітної плати у сумах нижчих за середні по галузі у відповідному регіоні;
- відсутність необхідних та достатніх ресурсів для здійснення економічної діяльності платника податків (таких як основні засоби, нематеріальних активів, матеріально-виробничих запасів, трудових ресурсів тощо).

Встановлення перелічених вище ознак виявлення незаконного застосування спеціальних податкових режимів має сприяти здійсненню якісного аналізу діяльності платника податків, внаслідок цього у податкового органу з'явиться можливість оцінки необхідних аспектів діяльності платника податків щодо виїзної податкової перевірки. Таким чином, зловживання платником податків своїм правом завдає шкоди національній податковій системі. Така діяльність, безперечно, порушує концепцію справедливості оподаткування, оскільки спрямована на створення неправомірного зниження податкового навантаження.

За сучасних умов відсутні реальні важелі запобігання зловживанням у податковій сфері щодо застосування спеціальних податкових режимів. Вважаємо, що для вирішення цієї серйозної проблеми в Податковому кодексі України слід ввести нормативне визначення користувача спеціального податкового режиму, під яким слід розуміти юридичну особу, яка застосовує спеціальний податковий режим виключно з метою мінімізації оподаткування.

Кожен платник податків зобов'язаний сплачувати податки виходячи з реальних масштабів господарської діяльності. З огляду на це використання виключно показників податкової звітності юридичної особи без урахування структури бізнесу, афілійованості юридичних осіб, наявності майна, що

використовується у господарській діяльності та інших чинників, є формальним та не відповідає сутності справедливості в оподаткуванні.

Світовий досвід свідчить, що розвиток інформаційно-комунікаційних технологій і використання його результатів у процесі пізнання та трансформації дійсності найбільш ефективний за умови використанням новітніх цифрових технологій. В Податковому кодексі України передбачено низку інструментів, здатних підвищити ефективність протидії зловживанню у податкових відносинах запроваджено:

- автоматизовану систему контролю при адмініструванні ПДВ шляхом створення ЄРПН (єдиного реєстру податкових накладних);

- електронні сервіси для забезпечення взаємодії платників податків з органами ДПС;

- з листопада 2020 р. електронний сервіс «InfoTAX», який динамічно розвивається та надає платникам податків можливість через месенджери Telegram та Viber отримувати актуальну та необхідну інформацію про стан розрахунків з бюджетом, реєстраційні та облікові дані, результати обробки документів, виникнення податкового боргу, строки подання звітності та сплати податків, інформацію СЕА ПДВ (суми, на яку платник має право зареєструвати податкові накладні/розрахунки коригування до податкових накладних у ЄРПН, суми залишку на електронному рахунку Казначейства) та СЕА РПСЕ (суми податку, на яку платник податку має право зареєструвати акцизні накладні по кожному складу та виду пального в СЕА РПСЕ).

- із січня 2018 р запроваджений електронний кабінет, який забезпечує можливість реалізації платниками податків прав та обов'язків, визначених Податковим кодексом України та нормативно-правовими актами, що прийняті на підставі та на виконання кодексу.

У приватній частині (особистому кабінеті) платнику надано можливість доступу:

- до особистої інформації, та контролю за станом розрахунків з бюджетом;

- електронного листування з органами ДПС, надсилання в електронному вигляді запитів на отримання інформації, заяв на реєстрацію платником окремих податків, заяв на отримання довідки про відсутність заборгованості, скарг на рішення Комісії ДПС про відмову у реєстрації податкових накладних/розрахунків коригування в ЄРПН;

- створення та направлення в електронному вигляді податкової та статистичної звітності, звіту щодо сум нарахованого єдиного внеску;

- можливість скористатися сервісами систем електронного адміністрування ПДВ, реалізації пального та спирту етилового; доступу до даних Єдиного реєстру податкових накладних, Єдиного реєстру акцизних накладних; реєстрації податкових та акцизних накладних та/або розрахунків коригування відповідно в ЄРПН та ЄРАН;

- скористатися іншими електронними сервісами та отримати корисну інформацію.

Для фізичних осіб в Електронному кабінеті об'єднано сервіси для громадян в окремий Електронний кабінет для громадян, який надає можливості: доступу до реєстраційних даних та даних про об'єкти оподаткування, сформованих податкових повідомлень – рішень щодо сум нарахованих податкових зобов'язань з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, транспортного податку та плати за землю; подання декларації про майновий стан і доходи; отримання відомостей про суми виплачених доходів та утриманих податків з Державного реєстру фізичних осіб – платників податків; подання заяви для реєстрації/внесення змін у Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків та надання копій документів, необхідних для реєстрації/внесення змін до Державного реєстру та обрати контролюючий орган, до якого особа може звернутись для отримання документа, що засвідчує реєстрацію у ДРФО.

Засобами Електронного кабінету фізичні особи мають змогу сплатити податки, збори, платежі та єдиний внесок, скориставшись однією з платіжних систем.

Висновки. З огляду на це, зазначені проекти призвані протидіяти зловживанню у податкових відносинах, слугують захисним механізмом справедливого оподаткування у податковій сфері мінімізують ухилення від сплати податків через концепцію необґрунтованої податкової вигоди та доктрини ділової мети. Дієвим механізмом щодо необ'єктивності зловживання платниками податків у податкових відносинах, порушення принципів справедливості оподаткування є всі види контрольних перевірок. Проблема протидії зловживанню у податкових відносинах як захисного механізму справедливого оподаткування може бути повністю вирішена лише у глобальному масштабі. Переглянувши систему планування виїзних податкових перевірок та розроблено концепцію систему планування виїзних податкових перевірок, яка визначає критерії податкових ризиків, за якими проводяться перевірки і відбираються платники податків щодо яких планується проведення виїзних податкових перевірок. Визначено, що основним інструментом для підвищення ефективності боротьби зі зловживаннями з боку платників податків є розвиток методології податкового контролю, для цього в Податковому кодексі України передбачено низку інструментів, здатних підвищити ефективність протидії зловживанню у податкових відносинах.

Література

1. Ролз Д. Теория справедливости. Пер. с англ. В. В. Целищева. Новосибирск : Изд-во Новосибирского университета, 1995. С. 28–33.
2. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. М., 1935. Т. 2. С. 84–86.
3. Податковий кодекс України.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Греца Я. В. Правові аспекти співвідношення понять «податкове планування», «податкова оптимізація» і «мінімізація податків». *Науковий*

вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2012. Вип. 18. С. 158–159.

5. Публічний звіт ДПС 2020. URL:<https://tax.gov.ua/data/files/254901.pdf>

References

1. Rawls, J. (1995). Theory of Justice. Trans. from English V. V. Tselishcheva. Novosibirsk: Izd-vo Novosibirskogo universiteta, 1995. Pp. 28–33.

2. Smith, A. (1935). A study of the nature and causes of the wealth of nations. M., 1935. Pp. 84–86.

3. Tax Code of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

4. Grets, J. V. (2012). Legal aspects of the relationship between the concepts of "tax planning", "tax optimization" and "tax minimization". *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Law series*, 2012, no. 18, pp. 158–159.

5. Public report of the State Tax Service 2020. URL: <https://tax.gov.ua/data/files/254901.pdf>

Аннотація

Бечко П. К., Бондаренко Н. В., Лыса Н. В., Гузар Б. С., Шумило Т. В.
Противодействие злоупотреблению в налоговых отношениях как защитный механизм справедливого налогообложения

В статье исследуется вопрос противодействия злоупотреблению в налоговых отношениях как защитного механизма справедливого налогообложения. Определена главная задача налоговой политики государства, заключающаяся в формировании механизма, способного противодействовать злоупотреблению в налоговых отношениях. Установлено, что государство должно определить четкие, доступные и правильные механизмы, которые не позволяют злоупотребление налогообложением, при которых нарушается справедливость и принципы налогообложения.

Установлен основной защитный элемент справедливого налогообложения – контрольно – проверочная работа, которая является действенным механизмом. Определено, что в отечественное налоговое законодательство были внедрены совершенно новые, неизвестные ранее, понятия и институты, связанные с противодействием злоупотреблению в налоговых отношениях.

Также пересмотрена система планирования выездных налоговых проверок и разработана ее концепция, которая определяет критерии налоговых рисков, по которым проводятся проверки и отбираются налогоплательщики. Эти меры направлены не только на повышение эффективности контрольной работы, но и на защиту прав добросовестных налогоплательщиков.

Указано применение упрощенной системы налогообложения, как свидетельствует практический опыт, позволяет не только достичь легального снижения налоговой нагрузки, но и использовать специальный налоговый режим для нелегальной минимизации налоговой нагрузки на бизнес.

Установлено, что инструментом повышения эффективности борьбы со злоупотреблениями со стороны налогоплательщиков является развитие методологии налогового контроля, способного выявлять зоны налоговых

рисков, указывающих на применение налогоплательщиками схем уклонения от их уплаты. Определено, что злоупотребление налогоплательщиком своим правом наносит ущерб национальной налоговой системе. Такая деятельность, безусловно, нарушает концепцию справедливости налогообложения, поскольку направлена на создание неправомерного снижения налоговой нагрузки. Сформулированы в Налоговом кодексе Украины ряд инструментов, способных повысить эффективность противодействия злоупотреблению в налоговых отношениях

Ключевые слова: *справедливость в налогообложении; налоговые отношения; принципы налогообложения; связь справедливости с правом; основы налогового права.*

Annotation

Bechko P. K., Bondarenko N. V., Lysa N. V., Husar B. S., Shumylo T. V.
Counteraction to misfeasance in taxation as a defense mechanism in the issue of tax fairness

The issue of counteraction to misfeasance in taxation as a defense mechanism of tax fairness is researched in the paper. The main objective of the state tax policy is determined that consists of the creation of a mechanism capable of counteracting misfeasance in taxation. It has been established that the state authorities should define clear, available and proper mechanisms that prevent misfeasance of taxation which violate the principles of taxation fairness.

It is stated that the main security feature of fair taxation is monitoring and auditing activities, which considered as efficient measures. It was determined that completely new; previously unknown concepts and institutions related to counteracting misfeasance in taxation were introduced into the national tax legislation. The system for on-site inspections was also revised and the concept of the planned monitoring system was developed, which defines the criteria for tax risks, according to which audits are carried out and taxpayers are selected the field tax audits are planned for. These measures are aimed not only at increasing the effectiveness of monitoring work, but also at protection and promotion of conscientious taxpayers' rights.

The application of a simplified taxation system is indicated, as experience of reality shows, it allows not only to achieve a legal reduction in the tax burden, but also to use a special tax regime for illegal minimization of the tax burden on business.

It is established that a key for increasing the efficiency of counteraction to misfeasance in taxation by taxpayers is the development of a tax monitoring methodology capable of identifying tax risk zones that indicate the use of taxpayers' schemes for their payment evasion. It is determined that the misfeasance by taxpayer has negative impact on national tax system. Such activity definitely violates the concept of taxation fairness as it is aimed at creating an illegal reduction in the tax burden. A number of measures have been identified in the Tax Code of Ukraine that can increase the effectiveness of counteraction to misfeasance in taxation.

Key words: *taxation fairness, tax relations, principles of taxation; connection of justice with law; principles of tax legislation.*